

Wennen aan toenemende politieke onzekerheid

DOOR JOOST VAN MIERLO

De situatie rondom Noord-Korea roept herinneringen op aan de koudste dagen van de Koude Oorlog. Met dien verstande dat er nu geen echte supermachten tegenover elkaar staan. Dat maakt het vinden van oplossingen niet gemakkelijker.

Mark Almond is directeur van het Crisis Research Institute in Oxford. Hij is gespecialiseerd in politieke situaties waar sprake is van hoogspanning. Zoals rondom Noord-Korea, waar het communistische regime met grote regelmaat haar militaire vermogen, inclusief de lancering van kernwapens, aan de buitenwereld toont. De Amerikanen reageren geprikkeld, vooral in de Twitter-berichten die de Amerikaanse president Donald Trump in de nachtelijke uren verstuurt. Met het grootste gemak lepel Almond mogelijke scenario's op voor de nabije toekomst. Die gaan van een gewenste maar onwaarschijnlijke diplomatieke oplossing tot een ongewenste, maar niet langer ondenkbare nucleaire oorlog. Een ding is zeker: de spanning loopt snel op. 'Ik begrijp eigenlijk niet waarom de wereld zo laconiek reageert. De financiële markten trekken zich wonderlijk weinig aan van de schermutselingen.'

Wat is de oorzaak van de huidige escalatie?

'Het heeft allemaal met prestige te maken. In de eerste plaats natuurlijk voor Noord-Korea. De huidige president Kim Jong-un kan zijn landgenoten op geen andere manier van de voortreffelijkheid van het eigen land overtuigen dan met het etaleren van de militaire macht. Het mes snijdt in zekere zin aan twee kanten. Hij laat aan het buitenland zien dat niet gespot kan worden met het land. Maar tegelijkertijd is het ook een boodschap aan de politieke tegenstanders in eigen land. We weten natuurlijk erg weinig

over de binnenlandse situatie van het land, maar ook de politieke tegenstanders daar zullen wel schrikken van het militaire machtsvertoon.'

Ligt het dan alleen aan Noord-Korea?

'Het is een onberekenbaar regime, maar de spanning is opgelopen door de reactie in de Verenigde Staten. Ook daar gaat het mijns inziens om prestige. De Amerikaanse president Trump moet duidelijk maken dat er met hem niet gespot kan worden. Dat leidt tot ongebruikelijke situaties. Een Amerikaanse president die praat over de 'vuurkracht en woede' is hoogst uitzonderlijk. Je zou ervan kunnen zeggen dat het taalgebruik is dat de Noord-Koreanen in ieder geval begrijpen, maar ik weet niet of we daar veel mee opschieten. Al die Twitter-berichten, die soms de volgende dag alweer worden ontkracht, zorgen ervoor dat de situatie in Washington bijna net zo ondoordringbaar is als die in Pyongyang.'

Dat klinkt bijna alsof de Amerikaanse president niet serieus hoeft te worden genomen.

'Sommige uitspraken moeten met een korrel zout worden genomen, anders zouden ze ook niet de volgende dag hoeven te worden afgezwakt. Ik vraag me wel af waar de werkelijke macht op dit moment zit in Washington. Misschien is het wel een vorm van 'good cop bad cop'-politiek, waarbij Trump de rol van de bad cop vervult terwijl Rex Tillerson, de minister van Buitenlandse Zaken, de diplomatieke kanalen openhoudt.'

Zijn er historische equivalenten van de huidige crisis?

'Dan moeten we terug naar de koudste dagen van de Koude Oorlog, naar de situatie rond de bouw van de Berlijnse



Ik denk dat de wereld rekening moet houden met een langdurige periode van hoge internationale spanningen.

Muur en de Cuba-crisis. Toen stond wereld aan de rand van een kernoorlog. Dat is nu weer het geval. De Amerikanen sluiten niet langer uit dat ze als eerste zullen aanvallen. Dat is een afschuwelijk perspectief.

Volgens sommige schattingen heeft Noord-Korea de beschikking over 11.000 raketten die met nucleaire wapens kunnen worden geladen. Het is ondenkbaar dat de Verenigde Staten erin zullen slagen om al die wapens in één klap onschadelijk te maken. Dat betekent dat, als er een aanval komt op Noord-Korea, er een reactie zal komen van de Noord-Koreanen. Die kan en zal waarschijnlijk gericht zijn op Seoul, maar ook Japan ligt nu binnen schootsafstand en misschien zelfs Los Angeles.'

De raket die eind augustus werd afgeschoten over Japan geldt als de ultieme provocatie. Hoe ziet u dat?

'Het was een uitzinnige provocatie. Maar vanuit Noord-Koreaans perspectief werden ook diverse doelen bereikt. Ze lieten zien dat ze over raketten beschikken die niet eerst door de dampkring hoeven te worden afgeschoten, wat voor allerlei complicaties zorgt. Ze lieten ook zien dat de afweersystemen van de Japanners waarschijnlijk niet zullen werken. Die functioneren alleen maar wanneer men weet waar de raketten vandaan komen. Maar de Noord-Koreanen beschikken nu ook over mobiele lanceerplatforms.

Maar het belangrijkste is misschien wel dat sluimerende anti-Japanse gevoelens worden blootgelegd. Dat geldt niet alleen voor de Noord-Koreanen, maar ook voor inwoners van Zuid-Korea en veel Chinezen. De herinnering aan de verschrikkingen van de Japanners in de Tweede Wereldoorlog zijn nog altijd vers. Nu mag dan de Verenigde Staten staatsvijand nummer een zijn, maar historisch gezien is dat Japan, op de tweede plaats trouwens gevolgd door China.'

Over China gesproken: veel mensen denken dat de diplomatieke oplossing via dat land moet worden afgedwongen. Is het land te passief?

'De officiële reacties vanuit Beijing zijn ongekend fel. Maar tegelijkertijd wordt niet echt doorgedrukt. De relaties tussen China en Noord-Korea zijn niet meer wat ze geweest zijn. De betrekkingen werden van Noord-Koreaanse zijde jarenlang geleid door een oom van Kim Jong-un. Maar die werd korte tijd na het aantreden van zijn neef vermoord en, naar verluidt, aan de honden gevoerd. Iedereen denkt dat Noord-Korea naar de pijpen van China danst, maar dat is twijfelachtig. Kim Jong-un heeft nog nooit een bezoek aan China gebracht, terwijl zijn vader en grootvader dat wel regelmatig deden. Hij heeft ook Vladimir Poetin trouwens nog nooit bezocht. Hij is een echte eenling.'

Maar economisch gezien is Noord-Korea van China afhankelijk. Dat moet het land toch invloed geven?

'Ja, maar Xi Jinping, de Chinese president, kan niet zomaar zijn wil doordrukken in Pyongyang. Hij maakt zich ook zorgen over een politieke crisis in het land. Dat zou voor een enorme vluchtelingenstroom zorgen, nog los van de repercussies van een mogelijke oorlog. Op de achtergrond speelt natuurlijk ook de machtsstrijd met de Amerikanen over de hegemonie in Azië een rol. De Chinezen moeten er niet aan denken dat er binnenkort Amerikaanse legers staan aan de oevers van de Yalu, de rivier die China van Noord-Korea scheidt.

Dat is de reden waarom de Chinezen aan de ene kant hun handen enigszins van Noord-Korea aftrekken. Zo zal het land geen steun krijgen op het moment dat een aanval wordt uitgeoefend op de Verenigde Staten of Zuid-Korea. Aan de andere kant wordt de Amerikanen te verstaan gegeven dat een aanval op Noord-Koreaans grondgebied zal worden beantwoord.'

ADVERTENTIE

ONAFHANKELIJK GLOBAL CUSTODY ADVIES?

VOOR INSTITUTIONELE EN
PROFESSENELE BELEGERS



- ✓ Second opinion huidige dienstverlener
- ✓ Markt oriëntatie
- ✓ RFI/RFP proces
- ✓ Kosten/efficiency analyse
- ✓ Klanttevredenheidsonderzoek

WWW.JGCONSULTING.NL

Wat is de gewenste oplossing?

'Iedereen met een beetje normaal verstand geeft de voorkeur aan een diplomatieke oplossing. Daarbij moeten we ook af van de huidige wapenstilstand die nog altijd geldt sinds het einde van de Koreaanse Oorlog in 1953. Er zou een heus Vredesakkoord moeten komen, waarbij alle partijen compromissen sluiten.'

Hoe waarschijnlijk is dat?

'Het is niet erg waarschijnlijk. Dat heeft deels te maken met de persoonlijkheden van de twee hoofdpersonen. Mao had allerlei kwalijks te zeggen over Nixon, maar nu is het toch persoonlijker. Daardoor was er begin jaren zeventig toenadering mogelijk tussen China en de Verenigde Staten en is dat nu lastiger.'



CV Mark Almond

- 1958 Geboren in Manchester.
- 1977 Studie Geschiedenis Oxford University
- 1981 Docent aan diverse Colleges Oxford
- 1982 Onderzoek mensenrechten Oost-Europa
- 1991 The Rise and Fall of Nicolae and Elena Ceausescu
- 1998 The Times Atlas of European History
- 1999 Hoover Institute
- 2008 Bilkent Universiteit, Turkije
- 2011 Post-Communist Georgia: A Short History
- 2014 Directeur Crisis Research Institute, Oxford (CRIOx)

Als de Verenigde Staten de eerste zet doet, vermoed ik dat het internationale prestige van het land voor een generatie vernietigd is.

Bovendien is er goede reden om te twijfelen aan het commitment van de Noord-Koreanen. In 1994 sloot de toenmalige Amerikaanse president Clinton een akkoord met Kim Il-sung, de grootvader van Kim Jong-un. Dat was indertijd op initiatief van toenmalig president Bill Clinton. De Noord-Koreanen moesten hun nucleaire installatie afbouwen. Dat deden ze braaf, maar ze vertelden niet dat er een tweede installatie was. Het akkoord werd niet nageleefd, in ieder geval niet naar de geest, wat uiteindelijk heeft geleid tot de huidige impasse.'

Wat is dan wel het meest waarschijnlijke scenario?

'Ik denk dat de wereld rekening moet houden met een langdurige periode van hoge internationale spanningen. Daarbij moet goed in het achterhoofd worden gehouden wat een humanitaire, maar ook economische ramp een oorlog in Korea zou veroorzaken. We praten werkelijk over miljoenen slachtoffers. Als de Verenigde Staten de eerste zet doet, vermoed ik dat het internationale prestige van het land voor een generatie vernietigd is. Ze zullen wel winnen, maar dat wordt Vietnam in het kwadraat.'

Maar ook economisch gezien, is het een ramp. Dat wordt nog wel onderschat naar mijn gevoel. Het lijkt wel belangrijker als Samsung een probleem heeft met een exploderend mobieltje dan wanneer er een oorlog in de regio dreigt uit te breken. Die zal niet alleen verstrekkende gevolgen hebben voor Korea, maar wie weet wat er gebeurt als Japan wordt aangevallen. Nu vloog er een raket over het relatief dunbevolkte Noorden, maar die raketten kunnen ook de grote steden bereiken, of de fabrieken van Toyota en Nissan. Het is al met al een uiterst zorgelijke situatie. En een situatie waar we aan zullen moeten wennen. Want nu is het Noord-Korea, over een jaar of vijftien volgt Iran. Het wordt er zeker niet overzichtelijker op.' «

Zowel Noord-Koreanen als Amerikanen geobsedeerd door eigen prestige.

Diplomatieke oplossing lastig.

Het is nu Noord-Korea, over vijftien jaar volgt Iran.